

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 61/2010-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. marca 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti Ing. F. L., CSc., B., zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 59/2006, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. F. L., CSc. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 59/2006 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 59/2006 konal bez zbytočných prietahov.

3. Ing. F. L., CSc. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť Ing. F. L., CSc. trovy konania v sume 292,38 € (slovom dvestodeväťdesiatdva eur a tridsaťosem centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. S. J., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. decembra 2009 doručená sťažnosť Ing. F. L., CSc. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 59/2006 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Co 195/2009 (predtým vedenom pod sp. zn. 15 Co 350/2009).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ uplatnil návrhom podaným okresnému súdu 17. júla 2006 právo na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sťažovateľ v sťažnosti tvrdil, že okresný súd nevykonal vo veci samej od podania návrhu žiadny úkon, dosiaľ nenariadil pojednávanie, ani nedoručil návrh odporcovi. Okresný súd konal len o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ktorý sťažovateľ podal 6. apríla 2009 a okresný súd ho zamietol uznesením z 29. apríla 2009. Sťažovateľ sa proti tomuto

rozhodnutiu odvolal a v konaní pred ústavným súdom namietal porušenie svojich práv aj postupom krajského súdu v tomto odvolacom konaní.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 59/2006 a postupom krajského súdu v konaní o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu a krajskému súdu postupovať v jeho veci bez zbytočných prietáhov. Uplatnil tiež nárok na priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € vo vzťahu k postupu okresného súdu a v sume 5 000 € vo vzťahu ku krajskému súdu. Zároveň žiadal o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a uznesením č. k. IV. ÚS 61/2010-19 z 10. februára 2010 ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 59/2006 a vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd a právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vzhľadom na súhlas obidvoch účastníkov ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Okresný súd sa vyjadril k sťažnosti na základe výzvy ústavného súdu podaním sp. zn. Spr. 3185/10 z 26. februára 2010 doručeným 8. marca 2010, v ktorom uviedol tento priebeh konania:

- „- *dňa 17.07.2006 bol tunajšiemu súdu doručený návrh na začatie konania v právnej veci navrhovateľa: Ing. F. L., CSc. proti odporcovi: Slovenská republika a spol.*
- *dňa 05.10.2006 bol predmetný spis predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi,*
 - *dňa 06. 04.2009 bol doručený návrh na vydanie predbežného opatrenia,*
 - *dňa 16. 04.2009 bola žiadosť o zapožičanie spisového materiálu,*
 - *dňa 29.04.2009 súd uznesením, č. k. 22C 59/2006-33 zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia,*
 - *dňa 22.05.2009 bolo doručené na súd odvolanie navrhovateľa,*
 - *dňa 22.06.2009 súd vyzval účastníkov konania na strane odporcu, aby sa vyjadril k podanému odvolaniu,*
 - *dňa 13.10.2009 bol predmetný spis predložený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní,*
 - *dňa 30.11.2009 Krajský súd v Bratislave uznesením, č. k. 12Co 195/2009-46 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil,*
 - *dňa 31.12.2009 bol predmetný spis vrátený tunajšiemu súdu,*
 - *dňa 20.01.2010 pokyn na doručenie rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom konania.“*

Okresný súd ďalej vo vyjadrení konštatoval, že konanie je poznačené priet'ahmi objektívneho charakteru, ktoré boli spôsobené vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu, ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku okresného súdu. Priet'ahy subjektívneho charakteru okresný súd nepripustil a navrhol, aby ústavný súd zohľadnil dôvody vzniknutých priet'ahov pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia a nepriznal ho v plnej výške.

Právny zástupca s'ťažovateľa v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu doručenom 19. marca 2010 zotrval na podanej s'ťažnosti v celom rozsahu vrátane uplatnenej sumy finančného zadosťučinenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

Pri uplatnení týchto kritérií ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03).

Tak je to aj v konaní o návrhu sťažovateľa, v ktorom okresný súd od začatia konania (17. júla 2006) nevykonal vo veci samej žiadny úkon a v roku 2009 rozhodoval len o návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia.

Preto ani prípadná právna a skutková zložitost' veci, ktorá však z podaného návrhu nevyplýva, nemohla mať žiadny vplyv na doterajší priebeh konania.

Okresný súd nepoukázal ani na žiadnu okolnosť v postupe sťažovateľa pri domáhaní sa súdnej ochrany jeho práv, ktorá by mohla byť zohľadnená ako jedna z príčin namietanej dĺžky konania a takúto okolnosť nezistil ani ústavný súd.

Pri posudzovaní existencie zbytočných priet'ahov v namietanom konaní z hľadiska postupu okresného súdu postupoval ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou, podľa ktorej rozhodovanie o predbežnom opatrení nie je zákonnou prekážkou v konaní súdu o samotnej veci (II. ÚS 66/02) a úkony urobené v rámci konania o predbežnom opatrení nie sú úkonmi vo veci samej, a teda ústavný súd ich spravidla neberie do úvahy pri riešení otázky, či v konaní vo veci samej došlo k zbytočným priet'ahom (III. ÚS 20/02).

Konanie trvá na súde prvého stupňa 3 roky a 8 mesiacov (z tohto obdobia sa spis nachádzal 2 a pol mesiaca na krajskom súde) a dosiaľ neboli vykonané ani prvotné úkony smerujúce k príprave meritórneho prerokovania návrhu sťažovateľa. Ústavný súd preto rozhodol, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 59/2003 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd nemohol akceptovať obranu okresného súdu spočívajúcu v tvrdení o objektívnych príčinách vzniknutých priet'ahov odôvodnenú vysokým nápadom vecí,

ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcami na civilnom úseku okresného súdu, pretože tieto okolnosti nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (III. ÚS 133/03).

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 22 C 59/2006 v ďalšom období konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen rozhodnutie o porušení, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Keďže ústavný súd rozhodol, že boli porušené práva sťažovateľa, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, ktorú odôvodnil poukazom na stav právnej neistoty spôsobený postupom okresného súdu v jeho veci.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predmet konania, jeho doterajšiu dĺžku a konštatované zbytočné priesťahy dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 2 000 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním advokátom JUDr. S. J., B.. Ústavný súd ich priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2009 podľa § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, za každý úkon právnej služby po 115,90 € a 2-krát po 6,95 € režijný paušál, so zvýšením o 19 % DPH, ktorej platiteľom je právny zástupca sťažovateľa. Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 292,38 €, pretože tieto náklady považoval za účelne vynaložené v súvislosti s uplatnením ochrany jeho práv v konaní pred ústavným súdom.

Náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť podľa bodu 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. marca 2010